

0-6 Yaş Grubunda Çocuğu Olan Annelerin Ev Kazalarına Yönelik Güvenlik Önlemlerinin Çeşitli Değişkenlere Göre İncelenmesi

Canan YILDIZ ÇİÇEKLER*
Devlet ALAKOÇ PİRİR***

Rukiye KONUK ER**
Çağla BÜYÜKBAYRAKTAR****

ÖZET:

Bu araştırmanın amacı, 0-24, 25-48 ve 49-72 aylar arasında çocuğu olan annelerin ev kazalarına yönelik güvenlik önlemlerinin annelerin çocuk sayısı, meslek, yaş, eğitim düzeyleri ile çocuklarının cinsiyet, ilk çocuk olup-olmama değişkenlerine göre anlamlı bir şekilde farklılaşp farklılaşmadığını incelemektir. Tarama modelinde olan çalışmanın örneklemini, 0-24 aylar arasında çocuğu bulunan 50, 25-48 aylar arasında çocuğu bulunan 50 ve 49-72 aylar arasında çocuğu bulunan 50 olmak üzere toplam 150 anneye oluşturmaktadır. Araştırmanın verileri “0-6 Yaş Çocuklarda Annenin Ev Kazalarına Yönelik Güvenlik Önlemlerini Tanılama Ölçeği” kullanılarak toplanmıştır. Araştırmadan elde edilen veriler “Tek Yönlü Varyans Analizi, “Bağımsız Gruplar t-Testi” ve “Kruskal Wallis Testi” kullanılarak değerlendirilmiştir. Araştırmanın sonucunda, 0-24, 25-48 ve 49-72 aylar arasında çocuğu bulunan annelerin ev kazalarına yönelik güvenlik önlemleri arasında anlamlı bir farklılığın olduğu görülmüştür. Annelerin ev kazalarına yönelik güvenlik önlemleri ile çocuklarının cinsiyet ve ilk çocuk olup-olmama ve annenin yaşı değişkenleri arasında anlamlı bir farklılığın olmadığı anlaşılmıştır. Araştırma sonucunda, 0-6 yaş grubunda çocuğu olan annelerin ev kazalarına yönelik güvenlik önlemlerini almaları ile annelerin eğitim düzeyleri, çocuk sayıları ve meslekleri arasında anlamlı farklılaşmanın olduğu saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Ev kazaları, Anne, Çocuk, Güvenlik Önlemleri

*Arş. Gör. Canan YILDIZ ÇİÇEKLER, Selçuk Üniversitesi Mesleki Eğitim Fakültesi, cyildiz80@hotmail.com

**Arş. Gör. Rukiye KONUK ER, Selçuk Üniversitesi Mesleki Eğitim Fakültesi, rukiyeikonuk@gmail.com

*** Arş. Gör. Devlet ALAKOÇ PİRİR, Selçuk Üniversitesi Mesleki Eğitim Fakültesi, devletpirir@gmail.com

**** Arş. Gör. Çağla BÜYÜKBAYRAKTAR, Selçuk Üniversitesi Mesleki Eğitim Fakültesi, cagla.girgin@hotmail.com

ABSTRACT:

The aim of this study is to investigate the mothers who have kids at the ages of 0-24, 25-48 and 49-72 monthly taking safety precautions at home to prevent home accidents according to these variables; the number of children, occupation, age, education level and gender of their children, the state of being the first child or not and find out whether they differentiate regarding these variables. The study is in scanning model and totally 150 mothers compose the sample of the study, 50 of children are in 0-24 monthly, 50 in 25-48 monthly and 50 in 49-72 monthly. Research data is obtained by using "Safety Precautions against Home Accidents Diagnostic Scale of mother's with children 0-6 years ". The data obtained from this study was evaluated by using "One-Way Analysis of Variance", "Independent Groups t-Test "and" Kruskal-Wallis Test ". As a result of the study, a significant difference is found among the mothers' home safety precautions against home accidents that have children at the monthly of 0-24, 25-48 and 49-72. It is seen that there is no significant difference among the variables of mothers' safety precautions, the gender of the child, being the first child or not and mother's age. As a result of the study, there is a meaningful difference regarding the safety precautions taken by mothers with children aged 0-6 group for home accidents and variables of education levels of mothers, the number of children and mothers' jobs.

Key Words: Home Accidents, Mother, Child, Safety Measures

GİRİŞ

Bertan ve Çakır'a (1995) göre kaza, önceden planlanmamış ve beklenmeyen, yaralanma ve ölümlerle sonuçlanabilen ve önlenebilen bir olaydır. Aynı zamanda sosyal bir sorun olan kaza; Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) tarafından "insan iradesi dışında ani olarak ortaya çıkan, bedensel ve ruhsal hasara yol açan, beklenmeyen bir olay" olarak tanımlanmaktadır. Kazalar, toplumlarda sağlık sorunları içinde önemli bir yere sahiptir ve genellikle kazanın gerçekleştiği yere göre sınıflandırılırlar. Ev kazaları; bir evin içinde ya da ona ait yakın çevrede olan kazalardır. Ülkeler ve yaş gruplarına göre değişiklik göstermekle birlikte ev kazaları tüm kazaların % 25'ini oluşturur (Turan ve Ceylan, 2007; Sütoluk vd., 2007; Köse ve Bakırcı, 2007).

Günümüze kadar yapılmış olan araştırmalarda çocuklarda görülen kazaların oluş şekli ve tiplerinin yaşla değişiklik gösterdiği ve bu değişikliğin de çocuğun yaşına uygun fiziki, sosyal ve hareket gelişim düzeyi ile bağlantılı olduğu vurgulanmıştır. Kazalara bağlı yaralanma olgularının %

33'ünün ilk 18 ay içinde meydana geldiği görülmektedir. 13-18 aylardaki bu artışın nedeni yürümeye başlama ayları ve düşmelerin sık oluşu ile açıklanabilir. İki yaşında meydana gelen düşme olayları % 12.43 görülmekte, üç yaşında az bir artışla % 14.93'e çıkmakta, üçüncü yaşla dördüncü yaşta hemen hemen eşit düzeyde kalmakta (% 14.85) sonra yaşa bağlı olarak grafikte yavaş bir azalma görülmektedir (Postacı, 1992).

Ev kazalarının nedenleri arasında insan faktörü ilk sırada yer almaktadır. Kişinin bilinçli ya da bilinçsiz bazı davranışları kaza olasılığını arttırabilir. Aile bireylerinin kazalar konusunda eğitilmesi, kazaya neden olabilecek davranışlardan kaçınması, koruyucu önlemleri alma farkındalığının geliştirilmesi bu açıdan önemlidir. Çocukların kazaya maruz kalmaları, yaşları ve gelişim düzeyleri ile ilişkili olduğu düşünüldüğünde 0-6 yaş grubundaki çocuklar kendilerini kazalardan koruyabilecek gelişimsel özelliğe henüz yeterince sahip olmadıkları görülmektedir. Yapılan bir araştırmada beş yaşından küçük çocuklara yönelik ölüm ve sakatlıkların önemli nedenlerinden bir nedeninin kazalar olduğu belirlenmiştir. Buna göre kazalar, Türkiye'de 1-4 yaş grubunda, ölüm ve sakatlıkların nedeni olarak üçüncü sırada yer almaktadır ve toplam çocuk ölümlerinin 1/3'ünü ev kazaları oluşturmaktadır. Bu yaş grubundaki çocuklar diğer gereksinimlerinin karşılanmasında olduğu gibi kendileri için güvenli bir çevrenin oluşturulması ve kazalardan korunmada bir yetişkinin yardımına gereksinim duyarlar. Bu yetişkin de çoğunlukla çocuğun annesidir (Uskun vd., 2008; Yalaki vd., 2010; Küçüktaşçı, Ergin, Çırak, Kiroğlu, 2010; Turan, Altundağ Dündar, Yorgancı, Yıldırım, 2010; Çam 2002). Anneler, çocuklarının en yakınında olmaları nedeniyle ayrı bir öneme sahiptirler. Ancak çocuğun tüm yaşamını etkileyebilecek bir kaza ve yaralanma durumunda, evde ilk müdahaleyi yapan kişi olarak annenin ilkyardım konusundaki bilgi, tutum ve davranışları çocuğun gelecekteki yaşamını etkilediği gibi toplum sağlığını da etkilemektedir. Bu nedenle annelerin ve çocuğa bakan kişilerin ilk yardım konusunda bilgi sahibi olmaları ve bu konuda eğitilmeleri önemlidir (Çalışkan vd., 2010; Uskun vd., 2008). Kendrick vd. (2005) annelerin uyguladıkları güvenlik önlemlerini araştırmışlar ve çalışma sonucunda en fazla aldıkları güvenlik önlemlerinin ilaçları saklama (% 93,5) olduğu saptanmıştır. En az uyguladıkları güvenlik önlemleri ise keskin cisimlerin saklanması (% 63,8) olarak saptanmıştır.

Boztaş (2008), tarafından yapılan çalışmada çocukların en sık bahçede düşerek yaralandıkları saptanmıştır. Kanaizumi vd., (2009) küçük yaş grubu çocuklar arasında en sık görülen ev kazası tiplerinin düşmeler, yanıklar, zehirlenme ve suda boğulma, yabancı cisim yutmaları, evcil hayvan ısırıklarının olduğunu belirtmişlerdir. Karakaş (1988), yapmış olduğu çalışma

sonucunda, annelerin 0-6 yaş grubu çocuklarda görülen ev kazalarının nedenlerini büyük bir oranla ilgisizlik ve dikkatsizliğe bağladıkları sonucunu elde etmiştir. Erkal ve Şafak (2006) 0-6 yaş arası çocuklarda son bir yılda meydana gelen ev kazalarını araştırmışlardır. Çalışma sonucunda, son bir yılda ev kazası sıklığı % 28,8 olarak saptanmıştır. Ev kazalarına sebep olan durumlar incelendiğinde mobilyaların % 66,0'sının keskin kenarlı, % 63,2'sinde açıkta elektrik prizleri olduğu ve % 68,4'ünde kaygan zemin mevcut olduğu, % 68,9'unda balkon parmaklıklarının güvenli olmadığı saptanmıştır. Bu yaş grubu çocukların ev kazalarından korunmasında anneler tarafından çocuğun fiziksel ve sosyal çevresinin düzenlenmesinin önemi açıktır. Yapılan çalışmalar, ev kazalarının bazen çevredeki tehlikeli durumlardan, bazen de hatalı davranışlardan genellikle de her ikisinin birleşmesinden ileri geldiğini göstermektedir (Çınar, 2004). Blakely vd., (2003), tarafından yapılan araştırmada sosyoekonomik düzeyi düşük olan ailelerin çocuklarında kaza yaralanmalarından kaynaklanan çocuk ölümlerinin, yüksek olanlara göre iki kat daha fazla olduğu saptanmıştır. Yine Hapgood, Kendrick, Marsh (2000) tarafından çocuklardaki kaza yaralanmalarının ailelerin sosyoekonomik durumları ile aldıkları koruyucu önlemler arasındaki ilişki incelenmiştir. Çalışma sonucunda sosyoekonomik düzeyi düşük olan ailelerde yaşayan çocukların sosyoekonomik düzeyi iyi durumda olan ailelere göre daha fazla güvensiz ortamda yaşadıkları saptanmıştır. Nazik (1997), tarafından yapılan araştırma sonucunda, kırık, çıkık, burkulma, kulak kanaması, kesik, ezik ve delici batıcı yarada annelerin ilk yardım uygulamalarını çoğunlukla doktordan öğrendikleri belirtilmiştir. Annelerin beyin sarsıntısı, bayılma, burun kanaması, yanık ve yangınlar, zehirlenmeler ve yabancı cisim yutma konularındaki ilk yardım uygulamalarını daha çok komşu, akraba ve arkadaş gibi yakınlarda bulunan ve konuyu bilmeyen kişilerden öğrendikleri anlaşılmıştır.

Kazaların ve yaralanmaların risk etkenleri ayırt edildiğinde öngörülebilir ve önlenabilir olduğu düşünülmektedir. Çocukların yaşadığı çevrelerde ve evde güvenlik için gerekli düzenlemeler yapılmalı, güvenliği sağlamak için gerektiğinde uygun güvenlik araçları kullanılmalıdır. Çünkü kazaların çocuk sağlığı üzerindeki etkisi küçümsenemeyecek kadar fazladır. Kaza çocuğun sağlığı üzerine fiziksel, psikolojik ve sosyal yönden etki ederek dengeyi bozmakta, hastalık, sakatlık hatta ölüme neden olabilmektedir. Ev kazalarında evde yapılan ilk müdahale oldukça önemli olduğundan çocukların sağlığını olumlu ya da olumsuz yönde etkilemektedir. Bu nedenle çocukluk çağı kazaları, üzerinde önemle durulması gereken bir toplum sağlığı sorunudur. Çocukların korunması ve desteklenmesi, sağlığın evde başlatılması, dolayısıyla sağlıklı aileler ve sağlıklı toplum için

vazgeçilmez bir yaklaşımdır (Baysal ve Birinci, 2006; Turan, Altundağ Dündar, Yorgancı, Yıldırım, 2010; Turan ve Ceylan, 2007).

Yapılmış olan bu araştırma ile 0-24, 25-48 ve 49-72 aylar arasında çocuğu olan annelerin ev kazalarına yönelik güvenlik önlemleri çocuklarının cinsiyeti, ilk çocuk olup-olmaması, annelerin çocuk sayısı, meslek, yaş ve eğitim düzeyi değişkenleri yönünden incelenmiştir.

YÖNTEM

Araştırma Modeli

0-24, 25-48 ve 49-72 aylık çocuğu olan annelerin ev kazalarına yönelik güvenlik önlemlerinin, çocuklarının cinsiyeti, ilk çocuk olup-olmaması, annelerin çocuk sayısı, meslek, yaş ve eğitim düzeyi değişkenleri açısından incelenmesini amaçlayan bu çalışma, genel tarama modellerinden ilişkisel tarama modelindedir. İlişkisel tarama modelleri, iki ve daha çok sayıdaki değişken arasındaki birlikte değişimin varlığını ve derecesini belirlemeyi amaçlayan araştırma modelidir (Karasar, 2005).

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini, Konya ilinde 0-6 yaş grubunda çocukları bulunan anneler oluşturmaktadır. Çalışmanın örneklemini, 0-25 aylar arasında çocuğu bulunan 50, 26-48 aylar arasında çocuğu bulunan 50 ve 49-72 aylar arasında çocuğu bulunan 50 olmak üzere toplam 150 anne oluşturmaktadır. Annelerin 24'ü (% 16.0) 20-25 yaş aralığında, 55'i (% 36.7) 26-30 yaş aralığında, 50'si (% 33,3) 31-35 yaş aralığında ve 21'i (% 14,0) 36-40 yaş aralığındadır. Annelerin 26'sı (% 17.3) okur-yazar değil, 67'si (% 47.7) ortaöğretim mezunu, 57'si (% 38.0) lisans mezunu eğitim seviyesindedir. Katılımcı annelerin 83'ü (% 55.3) ev hanımı, 37'si (% 24.7) memur, 7'si (% 4.7) esnaf, 23'ü (% 15.3) diğer meslek gruplarında çalışmaktadır. Annelerin 59'u (% 39.3) bir çocuğa, 60'ı (% 40.0) iki çocuğa ve 31'i (% 20.7) üç çocuğa sahiptir.

Verilerin Toplanması

Araştırmada çocuklara ve annelerine ait bilgiler araştırmacılar tarafından hazırlanan kişisel bilgi formu ile toplanmıştır. Çalışmada Dede-Çınar (1999) tarafından geliştirilen "0-6 Yaş Çocuklarda Annenin Ev Kazalarına Yönelik Güvenlik Önlemlerini Tanılama Ölçeği" kullanılmıştır. Ölçek, 0-6 yaş grubu çocuğu olan annelerin çocuklarını ev kazalarından korumaya yönelik güvenlik önlemlerini tanılama amacıyla geliştirilen 34'ü olumlu, 6'sı olumsuz ifade içeren 40 maddeden oluşan 5'li likert tipi bir ölçektir. Olumlu ifade içeren maddeler her zaman 5 puan, hiçbir zaman 1

puandır. Olumsuz ifade içeren sorularda ise puanlama tersine dönüştürülmüştür. Ölçeğin minimum puanı 40 puan, maksimum puanı 200 puandır. Ölçekten alınan en yüksek puan annenin çocuğunu ev kazalarından korumaya yönelik önlemleri en üst düzeyde aldığını göstermektedir. Ölçeğin Cronbach Alfa değeri .82'dir. Ölçekler uygulanmadan önce hem araştırmanın amacı hem de uygulama aşamasında nelere dikkat etmeleri gerektiği konusunda katılımcılara bilgi verilerek daha sonra uygulamaya başlanmıştır. Ölçeklerin uygulanması yaklaşık 15-20 dakika sürmüştür. Araştırma verileri Mayıs 2011 tarihinde annelere birebir uygulanarak toplanmıştır.

Verilerin Analizi

Araştırmanın sonucunda elde edilen veriler SPSS-11.5 paket programında değerlendirilmiştir. Araştırmanın çözümlenmesinde. 05 önemlilik düzeyi esas alınmıştır. 0-6 yaş grubunda çocuğu olan annelerin ev kazalarına yönelik güvenlik önlemlerinin; farklı yaş gruplarına ve çocuk sayılarına göre analizlerinde “Tek Yönlü Varyans Analizi” kullanılırken çocukların cinsiyet, ilk çocuk olup-olmama durumlarına göre analizlerinde “Bağımsız Gruplar t-Testi” kullanılmıştır. Parametrik istatistikler için normallik varsayımının karşılanmadığı durumlarda alternatif testler olarak önerilen ilişkisiz iki örneklem için (Büyüköztürk, 2008) annelerin meslekleri, yaşları ve eğitim düzeylerine göre aldıkları önlemlerin analizlerinde ise “Kruskal Wallis Testi” kullanılmıştır. Elde edilen sonuçlar tablolar halinde verilmiştir.

BULGULAR

0-24, 25-48 ve 49-72 aylar arasında çocuğu olan annelerin ev kazalarına yönelik güvenlik önlemlerini belirlemek amacıyla yapılan çalışmadan elde edilen bulgular aşağıda sunulmuştur.

Tablo 1: 0-24, 25-48 ve 49-72 Aylar Arasında Çocuğu Olan Annelerin Ev Kazalarına Yönelik Güvenlik Önlemlerinin Farklı Yaş Gruplarına Göre N, SS, $\bar{X}$ Değerleri

	Yaş	N	$\bar{X}$	Ss
Annelerin	0-24 ay	50	79.48	11.97
Güvenlik	25-48 ay	50	86.74	11.54
Önlemleri	49-72 ay	50	76.20	11.21
	Toplam	150	80.80	12.32

Çalışmaya katılan 0-24, 25-48 ve 49-72 aylar arasında çocuğu olan annelerin ev kazalarına yönelik güvenlik önlemleri düzeylerine bakıldığında, 0-24 aylık çocuğu bulunan annelerin puan ortalamalarının $\bar{X}=79.48$, 25-48 aylık çocuğu bulunan annelerin puan ortalamalarının $\bar{X}=86.74$ ve 49-72 aylık çocuğu bulunan annelerin puan ortalamalarının ise, $\bar{X}=76.20$ olduğu görülmektedir. Gruplar arası ortalamalar arasında anlamlı fark olup olmadığı tek yönlü varyans analizi ile incelenmiştir. Analiz sonuçları Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2: 0-24, 25-48 ve 49-72 Aylar Arasında Çocuğu Olan Annelerin Ev Kazalarına Yönelik Güvenlik Önlemlerinin Aylara Göre Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	P	Anlamlı Fark
Annelerin Güvenlik Önlemleri	Gruplar arası	2909.29	2	1454.64	10.84	.000*	0-2/2-4 2-4/4-6
	Gruplarıçi	19724.10	147	134.17			
	Toplam	22633.39	149				

(*) İşareti alt işlemin $p<0.05$ düzeyinde anlamlı olduğunu işaret etmektedir.

Tablo 2 incelendiğinde, farklı aylarda çocuğu bulunan annelerin ev kazalarına yönelik güvenlik önlemleri arasında anlamlı bir farkın olduğu görülmektedir [$F(2-147)=10.84$, $p<.05$]. Farklı aylarda çocuğu bulunan annelerin ev kazalarına yönelik güvenlik önlemleri arasında farkların hangi gruplar arasında olduğunu bulmak amacıyla yapılan Scheffe testi sonuçlarına göre, kazalara yönelik güvenlik önlemi almada en yüksek puan ortalamasına 25-48 aylar arasında çocuğu olan annelerin, en düşük puan ortalamasına ise, 49-72 aylar arasında çocuğu bulunan annelerin sahip olduğu görülmüştür.

Tablo 3: 0-6 Yaş Grubunda Çocuğu Olan Annelerin Ev Kazalarına Yönelik Güvenlik Önlemlerinin Çocuklarının Cinsiyetine Göre t-Testi Sonuçları

Cinsiyet	n	$\bar{X}$	S	sd	t	p
Kız	76	66.18	13.21			
Erkek	74	68.81	16.04	148	1.09	.275

Tablo 3 incelendiğinde kız çocuğa sahip annelerin ev kazalarına yönelik güvenlik önlemleri alma ortalama değerinin ($\bar{X}=66.18$), erkek çocuğa sahip annelerin ev kazalarına yönelik güvenlik önlemleri alma ortalamalarına ($\bar{X}=68.81$) oranla daha düşük olduğu ancak annelerin ev

kazalarına yönelik güvenlik önlemleri ile çocuklarının cinsiyet değişkeni arasında ($p>.05$) düzeyinde anlamlı bir farkın olmadığı görülmektedir.

Tablo 4: 0-6 Yaş Grubunda Çocuğu Olan Annelerin Ev Kazalarına Yönelik Güvenlik Önlemlerinin Çocuklarının İlk Çocuk Olup-Olmama Durumuna Göre t-Testi Sonuçları

İlk Çocuk Olup-Olmama	N	$\bar{X}$	S	sd	t	p
İlk çocuk olma	75	66.33	13.10			
İlk çocuk olmama	75	68.62	16.12	148	.956	.341

Tablo 4 incelendiğinde annelerin ilk çocuklarında ev kazalarına yönelik güvenlik önlemi alma ortalama değerinin ($\bar{X}$ =66.33), ikinci ve daha sonraki çocuklarında ev kazalarına yönelik güvenlik önlemi alma ortalama değerinin ise ($\bar{X}$ =68.62) olduğu görülmektedir. Bu bulgu sonucunda, annelerin ev kazalarına yönelik güvenlik önlemleri ile çocuklarının ilk çocuk olup-olmama değişkeni arasında anlamlı bir farkın olmadığı görülmektedir ($p>0.05$).

Tablo 5: 0-6 Yaş Grubunda Çocuğu Olan Annelerin Ev Kazalarına Yönelik Güvenlik Önlemlerinin Çocuk Sayılarına Göre N, SS, $\bar{X}$ Değerleri

	Çocuk sayısı	N	$\bar{X}$	Ss
Annelerin	1 çocuk	50	81.03	10.97
Güvenlik	2 çocuk	50	77.46	9.89
Önlemleri	3 çocuk	50	86.83	16.40
	Toplam	150	80.80	12.32

(*) İşareti alt işlemin $p<0.05$ düzeyinde anlamlı olduğunu işaret etmektedir.

Çocuk sayısı ile annelerin ev kazalarına yönelik güvenlik önlemleri düzeylerine bakıldığında, 1 çocuğu bulunan annelerin puan ortalamalarının $\bar{X}$ =81.03, 2 çocuğu bulunan annelerin puan ortalamalarının $\bar{X}$ =77.46 ve 3 çocuğu bulunan annelerin puan ortalamalarının $\bar{X}$ =86.83 olduğu görülmektedir. Ortalamalar arasında anlamlı fark olup olmadığı tek yönlü varyans analizi ile incelenmiştir. Analiz sonuçları Tablo 6'da verilmiştir.

Tablo 6: 0-6 Yaş Grubunda Çocuğu Olan Annelerin Ev Kazalarına Yönelik Güvenlik Önlemlerinin Çocuk Sayılarına Göre Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	P	Anlamlı Fark
Annelerin Güvenlik Önlemleri	Gruplar arası	1800.33	2	900.16	6.35	.002*	2-3/3-2
	Gruplarıçi	20833.05	147	141.72			
	Toplam	22633.39	149				

Tablo 6'da yer alan varyans analizi sonucu incelendiğinde, farklı sayıda çocuğu bulunan annelerin ev kazalarına yönelik güvenlik önlemleri arasında anlamlı bir farklılığın olduğu görülmektedir [$F(2-147)=6.35, p<.05$]. Farklı sayıda çocuğu bulunan annelerin ev kazalarına yönelik güvenlik önlemleri arasında farkların hangi gruplar arasında olduğunu bulmak amacıyla yapılan Scheffe testi sonuçlarına göre, kazalara yönelik güvenlik önlemi almada en yüksek puan ortalamasına 3 çocuğu olan annelerin, en düşük puan ortalamasına ise, 2 çocuğu bulunan annelerin sahip olduğu görülmüştür.

Tablo 7: 0-6 Yaş Grubunda Çocuğu Olan Annelerin Ev Kazalarına Yönelik Güvenlik Önlemlerinin Anne Eğitim Düzeylerine Göre Kruskal Wallis Testi Sonuçları

Eğitim Düzeyi	n	Sıra Ort.	sd	χ^2	p
İlköğretim Mezunu	26	92.31			
Ortaöğretim Mezunu	67	84.96	2	17.74	.000
Lisans Mezunu	57	56.71			

0-6 yaş grubunda çocuğu olan annelerin ev kazalarına yönelik güvenlik önlemlerinin eğitim düzeylerine göre analiz sonuçları incelendiğinde, 0-6 yaş grubunda çocuğu olan annelerin ev kazalarına yönelik güvenlik önlemlerini almaları ile eğitim düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı farkın olduğu saptanmıştır ($\chi^2 (sd=2, n=150) =17.74, p<.05$). Sonuçlara baktığımızda, ilköğretim mezunu annelerin ortaöğretim ve lisans mezunu annelere oranla ev kazalarına yönelik daha fazla güvenlik önlemi aldıkları görülmektedir.

Tablo 8: 0-6 Yaş Grubunda Çocuğu Olan Annelerin Ev Kazalarına Yönelik Güvenlik Önlemlerinin Anne Mesleklerine Göre Kruskal Wallis Testi Sonuçları

Meslekler	n	Sıra Ort.	sd	χ^2	p
Ev Hanımı	83	84.54	3	14.68	.018
Memur	37	61.24			
Esnaf	7	86.57			
Diğer	23	62.43			

0-6 yaş grubunda çocuğu olan annelerin ev kazalarına yönelik güvenlik önlemlerinin mesleklerine göre analiz sonuçlarına baktığımızda, 0-6 yaş grubunda çocuğu olan annelerin ev kazalarına yönelik güvenlik önlemlerini almaları ile meslek grupları arasında istatistiksel olarak (χ^2 (sd=2, n=150) =14.68, p<.05) anlamlı farkın olduğunu göstermektedir. Tablo 8 incelendiğinde esnaf ve ev hanımı annelerin çocuklarını ev kazalarından korumaya ilişkin daha fazla önlem aldıkları saptanmıştır.

Tablo 9: 0-6 Yaş Grubunda Çocuğu Olan Annelerin Ev Kazalarına Yönelik Güvenlik Önlemlerinin Anne Yaşlarına Göre Kruskal Wallis Testi Sonuçları

Anne Yaş	n	Sıra Ort.	sd	χ^2	p
20-25 Yaş	24	85.94	3	14.68	.332
26-30 Yaş	55	75.09			
31-35 Yaş	50	76.56			
36-40 Yaş	21	62.12			

0-6 yaş grubunda çocuğu olan annelerin ev kazalarına yönelik güvenlik önlemlerinin anne yaşlarına göre Kruskal Wallis Testi sonuçları incelendiğinde, 0-6 yaş grubunda çocuğu olan annelerin ev kazalarına yönelik güvenlik önlemlerini almaları ile yaş grupları arasında istatistiksel anlamda (χ^2 (sd=3, n=150) =14.68, p>.05) anlamlı farklılığın olmadığını göstermektedir.

TARTIŞMA

Araştırmanın sonucunda farklı aylar arasında çocuğu bulunan annelerin ev kazalarına yönelik güvenlik önlemleri arasında anlamlı bir farkın olduğu görülmektedir. Bu sonuca göre, kazalara yönelik güvenlik önlemi almada en yüksek puan ortalamasına 24-48 aylar arasında çocuğu olan annelerin, en düşük puan ortalamasına ise 49-72 aylar arasında çocuğu bulunan annelerin sahip olduğu görülmüştür. Benzer çalışmalardan birinde, 2-4 yaşlarında temizlik maddeleri ve ortada bırakılan ilaçlar, 5 yaşından sonra

ise dolapta ve yüksekte saklanan ilaçlarla zehirlenmeler artmaktadır. Çalışmada çocukların 1-4 yaş grubu arasında hareketliliğinin arttığı, fiziksel olarak zayıf ve yetersiz oldukları, yine deneyimlerinin eksik olduğu olguların en yüksek oranda olduğu bulunmuştur. Bu gruptaki kazaların çoğunluğu ev kazası özelliğindedir. Daha ileri yaş grubundaki çocuklarda ise ev dışı kazalar sonucu ölüm meydana gelmiştir (Pakiş, Karapirli, Yayıcı, 2010). Diğer bir çalışmada, 3-4. yaşta beceriler arttıkça kaza oranında yaşa göre bir artış olmakta, 5. ve 6. yaşlarında ise çevreye uyma yeteneklerinin (algısal, bilişsel, motor beceriler) gelişimi bir etmen olarak kaza oranını düşürmektedir (Bilir, 1984). Ülkemizde 0-4 yaş grubu çocuk ölümleri arasında kazalar, 5. sırada yer almaktadır. 5-14 yaş grubunda ise kazalardan ölüm ilk sıradadır. Ülkemizde kazalarla ilgili kayıtlar yetersizdir. 0-4 yaş arasındaki çocukların % 25'inden fazlası bir çeşit kazada yaralanmaktadır. Trafik kazaları hariç tutulduğunda, ülkemizde çocuk yaşlarda kazalardan; yaralanmalar, yanıklar, yabancı cisim yutmalar ve zehirlenmelerden dolayı meydana gelen ölümler % 38'e ulaşmaktadır. Ülkemizde tüm zehirlenme olgularının % 60'ını çocuklar oluşturmaktadır. Yapılan araştırmalara göre; 0-6 yaş grubundaki çocuklarda düşmelerin en sık karşılaşılan kaza türü olduğu saptanmıştır (Çalışkan vd., 2010). Agran vd., (1998), tarafından yapılan çalışmada 0-4 yaş grubu çocuklarda kaza yaralanmalarının daha fazla olduğu, bu yaş grubu çocuklarda yüksekte düşme ve zehirlenmelerin diğer yaş gruplarına göre daha fazla görüldüğü saptanmıştır. Budakoğlu vd., (2003) tarafından yapılan araştırma sonucunda, düşmelerin en sık görülen ev kazası tipi olduğu ve ev kazaları açısından en riskli yaş grubunun ise 0-18 yaş arasındaki çocuklar olduğu görülmüştür. Çınar (2004) tarafından yapılan diğer bir çalışmada ise 0-6 yaş grubu çocuklarda ölümle sonuçlanan düşme olaylarının % 50-80'inin ev ortamında meydana geldiği vurgulanmaktadır. Biçer vd. (2007) tarafından yapılan, çocuklardaki zehirlenme vakalarının ailevi, sosyokültürel ve ekonomik özelliklerinin incelenmesi, çocuklarda zehirlenmelerin meydana gelişini kolaylaştırabilecek olan faktörlerin araştırılması amaçladıkları diğer bir çalışmada ise zehirlenme nedeniyle hastaneye başvuran 1-17 yaş arasındaki 489 olgu değerlendirilmiştir. Zehirlenme olgularının en sık 1-6 yaş arasında (% 74.5) görüldüğünü, kaza sonucu meydana gelen zehirlenmeler, tüm zehirlenme olgularının %84.4'ünü oluşturduğu saptanmıştır. Evlerde temizlik işlerinde daha çok kullanıma giren temizlik maddelerine çocukların daha kolay ulaşabilmelerinin, açık temizlik maddelerinin içecek şişelerine benzer şişelere doldurulmasının engellenmesiyle bu oran düşürülebilir. Akbay-Öntürk ve Uçar (2003) ise üç yıllık dönemde yaptıkları çalışmada zehirlenme olgularının yaklaşık yarısının (% 48.9) 13 ay - 4 yaş arasında yoğunlaştığını belirtmektedirler. Altundağ (2005) yaptığı çalışmada 1-3 yaş

grubu çocuğu olan annelerde verilen eğitimin kaza görülme sıklığına etkisini incelemiştir. Çalışma sonucunda eğitim öncesi ve sonrasında çocukların kaza geçirme sıklıkları arasında anlamlı fark elde edilmiştir. Hendrickson (2005) 1-4 yaş arası çocuğa sahip olan 82 anne üzerinde yaptığı bir çalışma sonucunda, annelerin ev ortamlarını iyileştirmeleri sonucunda çocukların tehlikelerden uzaklaştıkları görülmüştür.

Araştırmadan elde edilen bulgulara göre, annelerin ev kazalarına yönelik güvenlik önlemleri ile çocuklarının cinsiyet değişkeni arasında ($p>.05$) düzeyinde anlamlı bir farklılığın olmadığı görülmektedir. Bu bulgulara göre, araştırma kapsamında bulunan annelerin ev kazalarına yönelik güvenlik önlemlerini benzer düzeylerde kullandıkları söylenebilir. Binarbası vd., (2006) tarafından yapılan çalışmada, kaza geçirenlerin % 54,1'inin erkek çocuk olduğu görülmüştür. Gilbride vd., (2006), tarafından yapılan araştırma sonucunda, zehirlenme haricindeki diğer tüm yaralanma tipleri erkeklerde kız çocuklarına oranla daha fazla saptanmıştır. Morrongiello ve Kiriakou (2004) tarafından yapılan bir çalışmada da erkek çocukların kazadan korunması için gereken çabanın kız çocuklarına göre daha fazla olduğu saptanmıştır. Akbay-Öntürk ve Uçar'ın (2003) yaptıkları çalışmada 9 ay 18 yaş arasındaki 328 zehirlenme vakasının 171'inin (%52,9) kız, 152'sinin (%47,1) ise erkeklerde meydana geldiği belirlenmiştir.

Araştırma sonucunda, annelerin ev kazalarına yönelik güvenlik önlemleri ile çocuklarının ilk çocuk olup-olmama değişkeni arasında ($p>.05$) düzeyinde anlamlı bir farklılığın olmadığı görülmektedir. Bu sonuçlarla, araştırma kapsamında bulunan annelerin ev kazalarına yönelik güvenlik önlemlerinin çocukların doğum sırası ile ilişkili olmadığı görülmüştür. Annelerin tüm çocukları için benzer düzeylerde güvenlik önlemlerini aldıkları söylenebilir.

Sonuçlara göre, farklı sayıda çocuğu bulunan annelerin ev kazalarına yönelik güvenlik önlemleri arasında anlamlı bir farklılığın olduğu görülmektedir. Bu sonuca göre, kazalara yönelik güvenlik önlemi almada en yüksek puan ortalamasına 3 çocuğu olan annelerin, en düşük puan ortalamasına ise, 2 çocuğu bulunan annelerin sahip olduğu görülmüştür. Nathens, Neff, Goss, Maier & Rivara (2000), çocukların kardeşinin olması ve doğum aralığının çocuğun kaza yaralanma geçirmesine etkisinin incelendiği bir çalışmada çocukların kardeşinin olmasının yaralanma ile sonuçlanan kazaları 1,5 kat arttırdığı görülmüştür. Kaza yaralanmalarında etkinin özellikle 2 yaşından küçük çocuklarda ve doğum aralığının 2 yıldan az olması durumunda arttığı, kardeş sayısının özellikle üç ve daha fazla sayıda olan çocuklar olmak üzere kardeş sayısının artması ile kaza durumunun arttığı sonucu elde edilmiştir. Yalaki, Taşar, Kara ve Dallar

(2010) yaptıkları araştırmada ailede çocuk sayısının artması ve gecekonduda yaşayan aileler ile geniş ailede yaşayan çocuklarda ev kazası geçirme riskinin arttığı sonucuna ulaşılmıştır. Köse ve Bakırcı, (2005) tarafından yapılan başka bir araştırmada da geniş ailelerde yaşayan çocuklarda ev kazası geçirme sıklığının arttığı görülmüştür.

Araştırma sonucunda, 0-6 yaş grubunda çocuğu olan annelerin ev kazalarına yönelik güvenlik önlemlerini almaları ile ilköğretim, ortaöğretim ve lisans mezunu olmaları arasında ($p<.05$) düzeyinde anlamlı farklılaşmanın olduğu görülmektedir. İlköğretim mezunu annelerin ortaöğretim ve lisans mezunu annelere oranla ev kazalarına yönelik daha fazla güvenlik önlemi aldıkları görülmüştür. Öztürk, Yıldırım Sarı, Bektaş ve Elçigil (2010) yaptıkları çalışma ile eğitim seviyesi yüksek annelerin çocuklarının daha fazla ev kazalarına maruz kaldıkları sonucuna ulaşılmış; ancak özellikle yaralanmalarla sonuçlanan ev kazalarına yönelik müdahalelerde ise eğitim seviyesi yüksek annelerin daha etkili oldukları belirlenmiştir. Ayrıca annelerin eğitim seviyesi arttıkça ev kazalarına yönelik ilkyardım eğitimi ve konuya ilişkin bilgi gereksinimlerini daha net ortaya koydukları da çalışmada elde edilen sonuçlar arasındadır. Uskun vd., (2008), tarafından yapılan araştırmada hem ilkyardım bilgi düzeyinin, hem de kazaları önlemeye yönelik olumlu tutum ve davranış geliştirmenin, ev hanımlarının eğitim düzeyine bağlı olduğu belirlenmiştir. Clamp ve Kendrick (1998) ise yaptıkları çalışmada beş yaşından küçük çocuğu olan 261 deney grubundaki ebeveynlere güvenli ev ortamı oluşturmak için verdikleri üç aylık eğitim sonucunda ailelerin bu konuya daha çok dikkat ettiklerini saptamışlardır. Çocukların annelerinin öğrenim düzeyinin artmasının annelerin çocuklarda yaralanma ve korunma ile ilgili bilgi düzeyi ve davranışları ile ilişkili olduğu yapılan araştırmalarda saptanmıştır (Thein vd., 2005; LeBlanc vd., 2006; Coşkun, Özkan, Maral, 2008).

Araştırma bulguları, 0-6 yaş grubunda çocuğu olan annelerin ev kazalarına yönelik güvenlik önlemlerini almaları ile ev hanımı, memur, esnaf ve diğer meslek gruplarına dâhil olmaları arasında ($p<.05$) düzeyinde anlamlı farklılaşmanın olduğunu göstermektedir. 0-6 yaş grubunda çocuğu olan annelerin ev kazalarına yönelik güvenlik önlemlerini almaları ile yaşları arasında ($p>.05$) düzeyinde anlamlı farkın olmadığı görülmüştür. Coşkun, Özkan, Maral (2008), tarafından yapılan çalışma sonucunda annelerin yaşları arttıkça ilk yardım bilgi puan ortalamalarının azaldığı sonucu elde edilmiştir. Şahin (1994) tarafından yapılan araştırma sonucunda, ailelerin yerleşim yerlerinin, gelir düzeylerinin, anne-babanın yaşının, eğitim düzeyinin, anne çalışma durumunun ve aile tipinin risklerin algılanmasında etkili başlıca etkenlerin olduğu belirtilmiştir. Öztürk ve arkadaşları tarafından (2010) okul

öncesi dönemdeki çocuklarda ev kazaları ve annelerin aldıkları önlemleri belirlemeye yönelik yaptıkları çalışmada ev kazalarını azaltmak için genç annelerin sürekli bir önlem alma konusunda yetersiz kaldıkları ve aldıkları önlemlerin de yetersiz olduğu belirlenmiştir. Çalışma sonucunda annelerin yaşlarına göre fark görülmesi de en yüksek ortalamaya 20-25 yaş aralığındaki annelerin, en düşük ortalamaya ise 36-40 yaş aralığındaki annelerin sahip olduğu sonucu elde edilmiştir. Bu durum, 20-25 yaş aralığındaki annelerin 36-40 yaş aralığındaki annelerden daha genç olmaları, daha az çocuk sahibi olmaları ve buna bağlı olarak daha az deneyimli olmaları ile açıklanabilir.

SONUÇ

Çocukların içinde buldukları aylar ile annelerin ev kazalarına yönelik güvenlik önlemleri arasında anlamlı bir farklılığın olduğu ve 25-48 aylar arasında çocuğu olan annelerin diğer aylar arasında çocuğu olan annelere oranla kazalara yönelik daha fazla önlem aldıkları saptanmıştır.

Annelerin ev kazalarına yönelik güvenlik önlemleri ile çocuklarının cinsiyet ve ilk çocuk olup-olmama değişkenleri arasında anlamlı bir farklılığın olmadığı anlaşılmıştır. Farklı sayıda çocuğu bulunan annelerin ev kazalarına yönelik güvenlik önlemleri arasında anlamlı bir farklılığın olduğu görülmüştür. 3 çocuğu olan annelerin daha fazla kazalara yönelik güvenlik önlemi aldıkları belirlenmiştir.

Çalışma sonucunda, 0-6 yaş grubunda çocuğu olan annelerin ev kazalarına yönelik güvenlik önlemlerini almaları ile annelerin eğitim durumları arasında anlamlı farklılaşmanın olduğu ve ilköğretim mezunu annelerin diğer eğitim gruplarına oranla ev kazalarına yönelik daha fazla önlem aldıkları görülmüştür. Çalışma grubundaki annelerin ev kazalarına yönelik güvenlik önlemlerini almaları ile annelerin yaşları arasında anlamlı farklılaşmanın olmadığı saptanmıştır.

Çalışmadan elde edilen bu bulgular sonucunda, farklı eğitim seviyelerine ve meslek gruplarına sahip annelerin bu durumları arasındaki farklılıklar göz önüne alınarak, çocukların gelişimleri dikkate alınıp, olası kaza ihtimalleri belirlenip ailelere özellikle de çocuklarla ilgilenen ebeveynlere karşılaşılabilecekleri bu durumlar karşısında müdahale yöntemleri bir eğitimle kazandırılabilir. Bir ve birden fazla çocuğu olan ailelerin karşılaşılabilecekleri kazalar için ebeveynlerin güvenli bir ev ortamı oluşturmalarına yönelik eğitim verilebilir. Evde alınabilecek güvenlik tedbirlerinin yanı sıra ve bu tedbirlere karşın kazaların olması halinde yapabilecek ilk yardım uygulamaları konusunda aileyi bilgilendirmek gerekir.

Ayrıca kazaları önlemede başarı oranını artırmak için çevresel düzenlemelerin yanı sıra çocuklara yönelik ürünlerin yasal düzenlemelerle düzenlenmesi ve yeni teknolojilerle risk faktörlerinin azaltılması etkili bir yol olabilir.

Annelerin ve ebeveynlerin yanında çocuklarla birebir ilgilenen öğretmenlerin de farkındalık ve bilinçlilik düzeyini artırmak için tüm topluma bilgi verilmelidir. Bu konuda medyanın öneminden de yararlanılabilir.

Okul öncesi dönemde çocuğu bulunan annelerin aldıkları güvenlik önlemleri ile ilgili ülke çapında daha kesin veriler elde etmek için, çalışmanın kapsamı ve içeriği genişletilerek konuya ilişkin düzenli kayıt oluşturulabilir.

KAYNAKLAR

- Agran PF, Winn DG, Anderson CL, Del Vale C. (1998). Family, Social, and Cultural Factors in Pedestrian Injuries Among Hispanic Children. *Injury Prevention*, 4:188-193.
- Akbay-Öntürk, Y., Uçar, B. (2003). Eskişehir Bölgesinde Çocukluk Çağı Zehirlenmelerinin Retrospektif Değerlendirilmesi, *Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Dergisi*, Nisan-Haziran- 46: 103-113.
- Altundağ, S. (2005). *Ev Kazalarına Yönelik Eğitimin, Güvenlik Önlemleri Alınması Ve Kaza Görülme Sıklığına Etkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Baysal, S.U., Birinci, A. (2006). Çocukluk Çağında Kazalar ve Yaralanma Kontrolü, *Pediyatrik Bilimler Dergisi*, Cilt: 2, Sayı:2: 64-78.
- Bertan M, Çakır B. (1995). Halk Sağlığı Yönünden Kazalar. *Halk Sağlığı Temel Bilgiler*. Ankara: Güneş Kitabevi. ss. 462-72.
- Biçer, S., Yılmaz, A., Keleş, E.S., Aydoğan, G. (2007). Çocukluk Çağı Zehirlenmelerinde Etiyolojik Faktörlerin Değerlendirilmesi, *Pediyatri Dergisi*, Cilt: 16, Sayı: 4: 217-228.
- Bilir, Ş. (1984). *Ana ve Çocuk Sağlığı*. 4.baskı Hacettepe Üniversitesi Yayınları:Ankara.
- Binarbası, C., Büyükçam, F., Akgül, G., Keles, M. (2006). Ankara İli Keçiören-Uyanış Sağlık Ocağı Bölgesi'ndeki 0-6 Yaş Grubu Çocukların Yaşadığı Bazı Hanelerde Görüşülen Kişilerin Ev Kazalarından Korunma Konusundaki Bilgileri ve Davranışları. Danışmanlar: Çilingiroglu N, Boztas G. *İnternet Raporu*, Mart – Nisan.
- Blakely, T., Atkinson, J., Kiro, C., Blaiklock, A., & D'Souza, A. (2003). Child Mortality, Socioeconomic Position, and One-Parent Families:

- Independent Associations and Variation By Age and Cause Of Death. *International Journal of Epidemiology*,32:410–418.
- Budakoğlu İ, Aksakal F. N, İlhan M. N, Maral I. (2003). Ankara İli Gölbaşı İlçesindeki Ev Kazaları Sıklığı. *Sağlık ve Toplum*;13(3):88-91.
- Büyüköztürk, Ş. (2008). Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı. Pegem Yayıncılık: Ankara.
- Boztaş, G. (2008). 0–48 Aylık Çocukların Ev Kazaları Sonucu Oluşan Yaralanmalarına İlişkin Annelerinin Davranış ve Görüşlerini Etkileyen Faktörlerin Belirlenmesi. Uzmanlık Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Clamp, M., Kendrick, D. (1998). A Randomised Controlled Trial Of General Practitioner Safety Advice For Families With Children Under 5 Years, *British Medical Journal*, Vol: 316, No:7144, May 23.
- Coşkun, C., Özkan, S. Maral, I. (2008). Çankırı-Eldivan İlçe Merkezinde 0-14 Yaşlar Arasında Çocuğu Olan Annelerin İlk Yardım Bilgi Düzeyleri Ve İlk Yardım Gerektiren Durumların Sıklığı. *Türkiye Çocuk Hastalıkları Dergisi*. ;2(3):5-10.
- Çalışkan, K., Avcı, Ö., Acar, V., Candan Dönmez, Y. (2010).0–6 Yaş Grubu Çocuğu Olan Annelerin Düşmelere İlişkin İlk Yardım Uygulamalarının İncelenmesi. *Maltepe Üniversitesi Hemşirelik Bilim ve Sanatı Dergisi*, Cilt3, Sayı:3.
- Çam, H. (2002). Ev kazaları. *Klinik Gelişim*, Ocak-Şubat-Mart, 15 (1): 160-164.
- Dede Çınar., N. (2004). 0-6 Yaş Grubu Çocukların Ev Kazalarından Korunmasında Ailenin Rolü. *Klinik Çocuk Forumu*, Mart- Nisan 4(2): 62-66.
- Erkal S, Safak S. (2006). Determination of the Risks of Domestic Accidents for the 0-6 Age Group in the Tuzlucaır Village Clinic Neighborhood. *The Turkish Journal of Pediatrics*; 48: 56-62.
- Gilbride SJ, Wild C, Wilson DR, Svenson LW, Spady DW. (2006). Socio-economic Status and Types of Childhood Injury in Alberta: a Population Based Study. Erisim Adresi: <http://www.biomedcentral.com/content/pdf/1471-2431-6-30.pdf> Erisim Tarihi:24.02.2011.
- Hapgood R, Kendrick D, Marsh P. (2000). How Well Do Socio-Demographic Characteristics Explain Variation in Childhood Safety Practices? *Journal of Public Health Medicine*, 22 (3): 307-311.
- Hendrickson S. G. (2005). Reaching an Underserved Population With a Randomly Assigned Home Safety Intervention. *Injury Prevention*, 11:313-317.

- Kanaizumi S, Shibata M, Miyazaki Y, Nakashita T, Sakou K, Hoshino Y, Ichinohe S, Ohno A, Manabe S.(2009). Frequency and Prevention of Childhood Domestic Injury According to Age Nippon Koshu Eisei Zasshi, 56:251-9.
- Karakaş, N. (1988). *0-6 Yaş Grubu Çocuğu Olan Annelerin En Sık Görülen Ev Kazalarına İlişkin Bilgi ve Davranışları*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Karasar, N. (2005). Bilimsel Araştırma Yöntemi. (II. Baskı), Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Kendrick D, Watson M, Mulvaney C, Burton P. (2005). How Useful are Home Safety Behaviours for Predicting Childhood Injury? A Cohort Study. *Health Education Research*,20 (6), 709-718.
- Köse, O. Ö, Bakırcı N. (2007). Çocuklarda Ev Kazaları. *STED*,16 (3): 31-35.
- Küçüktaşcı, K., Ergin, H., Çırak, B., Kiroğlu, Y. (2010). Örgü Şişiyile Ev Kazası Sonucu Gelişen Penetran Meningoensefalit ve Bos Fistülü, *Ege Tıp Dergisi*, Cilt: 49, Sayı: 2: 117-122.
- LeBlanc, J. C., Pless, I. B., King, W. J., Bawden, H., Bernard-Bonin, A. C., Klassen, T., Tenenbein, M. (2006). Home Safety Measures and the Risk of Unintentional Injury Among Young Children: A Multicentre Case–Control Study. *CMAJ*, 175(8): 883-887.
- Morrongiello, B.A, Kiriakou, S. (2004). Mothers' Home-Safety Practices for Preventing Six Types of Childhood Injuries: What Do They Do, and Why?. *Journal of Pediatric Psychology*, 29(4): 285–297.
- Nathens, A. B., Neff, M. J., Goss, C. H., Maier, R. V., Rivara, F. P. (2000). Effect of an Older Sibling and Birth Interval on The Risk of Childhood Injury. *Injury Prevention*, 6,219-222.
- Nazik, B. (1997). *0-6 Yaş Çocuğu Olan Annelere Verilen, Ev Kazarında İlk Yardım Eğitimi Modellerinin Araştırılması*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Gazi Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Öztürk, C., Yıldırım Sarı, H., Bektaş, M., Elçigil, A. (2010). Home Accidents and Mothers Measurements in Preschool Children, *Anatol J Clin Investig*, 4 (1): 15-21.
- Pakiş, I., Karapirli, M., Yayı, N. (2010). Üzerine Kaza ile Cisim Düşmesine Bağlı Çocuk Ölümleri. *Acıbadem Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi* Cilt: 1, Sayı: 2.
- Postacı, F. (1992). *Çocukluk Çağı Kazaları. Ana-Çocuk Sağlığı*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Üniversitesi. Çocuk Sağlığı Enstitüsü. İstanbul.
- Sütölük, Z., Savaş, N., Demirhindi, H., Özdener, N., Akbaba, M. (2007).Çukurova Üniversitesi Tıp Fakültesi Büyük Acil Servisi'ne Ev

- Kazaları Nedeniyle Başvuranların Etiyolojik ve Demografik Özellikleri, Toplum Hekimliği Bülteni, Cilt: 26, Sayı:2: 29-34.
- Şahin, S. (1994). *İstanbul İli Yalova İlçesi 0-6 Yaş Grubu Çocuklarında Kaza Riskinin Framingham Güvenlik Araştırması İle Belirlenmesi*. İstanbul Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Thein, M. M., Lee, B. W., (2005). Bun PY. Knowledge, Attitude and Practices of Childhood Injuries and Their Prevention by Primary Caregivers in Singapore. *Singapore Medical Journal*,46(3):122-126.
- Turan, T., Ceylan, S.S. (2007). 0-6 Yaş Grubu Çocukları Olan Annelerin Ev Kazalarını Önlemek İçin Aldıkları Güvenlik Önlemlerinin Aile Özelliklerine ve Ev Kazaları Sıklığına Göre Değerlendirilmesi, Sağlık ve Toplum Dergisi, Sayı:4.
- Turan, Altundağ Dünder, S., Yorgancı, M., Yıldırım, Z. (2010). 0-6 Yaş Grubu Çocuklarda Ev Kazalarının Önlenmesi, Ulus Travma Acil Cerrahi Dergisi, 16 (6): 552-557.
- Uskun, E., Alptekin, F., Öztürk, M., Kişioğlu, A. N. (2008). Ev Hanımlarının Ev Kazalarını Önlemeye Yönelik Tutum Ve Davranışları İle Ev Kazalarına Yönelik İlk Yardım Bilgi Düzeyleri. *Ulus Travma Acil Cerrahi Dergisi*,14(1):46-52.
- Yalaki, Z., Taşar, M.A., Kara, N., Dallar, N., (2010). Sosyoekonomik Düzeyi Düşük Olan Ailelerin Ev Kazaları Hakkında Bilgi Düzeylerinin Ölçülmesi, Akademik Acil Tıp Dergisi, 9 (3): 129-133.